

Oponentský posudek bakalářské práce Matěje Stahla

Arabsko-perský vliv na hindskou slovní zásobu

FFUK JJVA 2017

První část práce je věnována jazykové výměně na indickém (lépe by bylo řečeno jihoasijském) subkontinentu. Druhou, kratší část práce tvoří analýza vybraného urdského textu a jeho hindských překladů.

Po úvodu, který stručně podává nejzákladnější údaje o hindštině a urdštině a přehlednou tabulku transliterace, jsou ve druhé kapitole přehledně popsány počátky muslimské nadvlády v Indii, v souvislosti s tím úloha perštiny, počáteční vývoj urdštiny a vztah mezi hindštinou a urdštinou.

Zde bych chtěla uvést, že plně podporuji autorův nesouhlas s názorem, že v tomto období urdština prokazuje svou neoriginalitu (s. 14) přejímáním literárních stylů z persko-arabské poezie. Jen bych zde dodala, že urdština nevznikala jen v básnických kruzích, ale vyvíjela se též jako „jazyk dillíských bazarů“. Ač je tato charakteristika snad otřepaná, je výstižná.

Další kapitoly první části se pak věnují fonologickým změnám v arabsko-perských výpůjčkách, vlivům arabštiny a perštiny, vlivům na slovní zásobu (které jsou nejpodstatnější), hybridizaci jazyka a posunům ve významech slov.

Těžko určit některou z kapitol za těžiště práce, neboť každá z nich má svou váhu a je pečlivě propracovaná. Alespoň u nás a zřejmě i v evropském měřítku je to takřka lidově řečeno, „pole neorané“. Ve slovnících bývá uváděn původ jednotlivých slov, ale prakticky je málo známo, opět hovorově řečeno, „jak k tomu došlo“.

Matěj Stahl se zároveň nesnaží za každou cenu osvětlit každý jazykový jev; na s. 40 přímo uvádí, že je velmi těžké vždy odpovědět na otázku posunu rodu: konkrétně u slov arabského původu začínajících *ta-* s *-í-* v druhé slabice.

Autor prokazuje velmi dobrou znalost hindštiny, urdštiny a hlavně arabštiny a také perštiny (což se v takto vícečetné kombinaci málokdy podaří). I proto se mu podařilo napsat výbornou práci. V 7. kapitole krátce, ale velmi zajímavě rozebírá možné vlivy paštunštiny na hindštinu a urdštinu jako prostředníka přejímek z arabštiny.

Přístup k „čisté hindštině“ (शुद्ध हिंदी) je velmi racionální a vychází z reálné situace zejména v těch oblastech Indie, kde hindština není pouze राष्ट्रभाषा (státní jazyk), ale i regionální jazyk mluvený všemi vrstvami, včetně svých dialektů.

Ráda bych podpořila myšlenku zkoumat vývoj urdštiny od nejranějších stádií až po moderní texty. Bylo by však zajímavé zabývat se vývojem urdštiny v Pákistánu od jeho vzniku coby samostatného státu, tj. po roce 1947, kde je státním jazykem, a v Indii, kde urdština vznikla. Téma bakalářské práce je vůbec otevřené a nabízí řadu dalších cest.

Tu a tam se vyskytují drobné chyby a nedopatření, které ale vůbec nesnižují hodnotu práce. Např. na s. 50 je český překlad fráze पर ज़हर खाना spíše „vzít jed na něco“ (české „na to vezmu jed, že...“). Na s. 57 došlo k omylu, který však není omylem autorovým, ale zřejmě v převodu z urdštiny do hindštiny. Slovo *sámánya* není protějšek slova *ikhlaqí*; *sámánya* = obyčejný, *ikhlaqí* = mravný, mravnostní (co neodpovídá dobrým mravům). Překlad do češtiny by byl pak nejlepší: „...nutná výměna kriminálních vězňů, tak i bláznů.“ „Společných vězňů“ nedává valný smysl.

Tu a tam se vyskytnou drobné chyby, které jsou nejspíš překlady či omyly, tak na s. 70 je slovo स्वजन do latinky přepsáno jako खजन, podobnost písmene ख a spřežky स्व je zřejmá.

Jak už bylo řečeno, tyto drobné chyby a nedopatření vůbec nesnižují hodnotu bakalářské práce, ve které tkví spousta neobyčejné mravenčí píle a hluboké zaujetí tématem. Autorův samostatný tvůrčí přístup ani netřeba zdůrazňovat. Text značně převyšuje běžnou úroveň bakalářské práce.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

V Praze 6.9.2017

PhDr. Dagmar Marková CSc.